

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΟΣ.

Αἱ συζητήσεις καὶ ὁ θόρυβος ποῦ γίνεται τώρα τελευταῖα γύρω ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἔθνικοῦ μελοδράματος μὲ ἔκαμαν νὰ ἀναπολήσω παλαιὰ γεγονότα ποῦ σχετίζονται μὲ τὴν πρώτη συγκροτημένη δρασί τοῦ ἑλληνικοῦ μελοδράματος στὴν ὁποία καὶ ἐγὼ συνέβαλα κατὰ τι-

Ἦταν ἐποχὴ, ποῦ ὁ γνωστὸς μουσικοσυνθέτης Ναπολέον Λαμπελὲτ προσπαθοῦσε νὰ διδάξῃ καὶ νὰ δώσῃ στὰς Ἀθήνας μιὰ παράστασι μὲ Ἑλληνας τραγουδιστάς, τὸ ἔργον τοῦ Κερκυραίου μουσουργοῦ Ξύνδα ὁ «Υποψήφιος Βουλευτής», πρᾶγμα ποῦ ἐπὶ τέλους τὸ κατώρθωσε γιὰ πρώτη φορὰ νὰ δοθῇ στὸ θέατρο τοῦ Μπούκουρα.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ ὑποφαινόμενος διατηροῦσα ἐμπορογραφεῖο στὴν ὁδὸ Ἀγίου Μάρκου, τῆ δὲ συντροφίᾳ μου ἀποτελοῦσαν τὰ μέλη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀνακτορικοῦ χοροῦ.

Τὸ τραγοῦδι μοῦ ἄρρεσε ὑπερβολικὰ καὶ κάθε βράδυ ἢ παρέα μου καὶ ἐγὼ συγκεντρωνόμαστε καὶ τραγουδοῦσαμε τὰ διάφορα τραγοῦδια, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον καντάδες, ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καὶ μιὰ σκέψις ἐπίμονα μᾶς ἀπασχολοῦσε, ἡ ἰδρυσις ἐνὸς εὐπροσώπου ἑλληνικοῦ μελοδράματος.

Ἐστερα ἀπὸ μακροννὲς συζητήσεις ἐφθάσαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ κυριώτερα στελέχη ὑπῆρχαν καὶ γιὰ νὰ λάβῃ σάρκα καὶ ὄστα ἡ ἰδέα αὐτὴ θὰ ἔπρεπε νὰ εὐρεθοῦν χρήματα. Χρήματα ὁμως δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ εὐρεθοῦν καὶ τότε ἔλαβα τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀναλάβω ἐγὼ μόνος μου τὰ ἔξοδα τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ πρώτου ἑλληνικοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου καὶ ἐτέθη ἐπὶ τὸ ἔργον τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ θιάσου.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, πρέπει νὰ σημειώσω, στὴν Πλατεία τοῦ Συντάγ-

ματος τραγουδοῦσαν ἀκόμη ἀμανέδες καὶ ὡς εἶναι εὐνόητο ἐχρησιάθη νὰ καταβληθοῦν πολλοὶ κόποι γιὰ τὸν καταρτισμὸ τοῦ θιάσου, τῶν κυριωτέρων κατ' ἀρχὰς προσώπων καὶ κατόπιν τοῦ κόρου. Ἴδιως συνηντήσαμε μεγάλες δυσκολίες στὴν ἐξεύρεσι καὶ τῇ συγκροτῆσει τοῦ γυναικείου κόρου. Τέλος κατώρθωσα νὰ συγκεντρώσω τὶς φωνὲς ποῦ ἤθελα κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ σημαντικῶν ἐξόδων.

Ὡς μαέστρο προσέλαβα τὸν ἀρχιμουσικὸ Σπύρο Μπεκατώρο καὶ ὡς βοηθόν του γιὰ τὴν προγύμνασιν τῶν κόρου τῆ Δα Ἑλπίδα Καούκη, τὴν κατόπιν σύζυγον τοῦ Λουδ. Λαμπελέτ.

Ὁ θίασος ἀπετελέσθη ἀπὸ τὴν κ. Αἰκ. Λάνδη (ὑψήφωνον) ἀπὸ τὴ Κέρκυρα, τὸν Ι. Ἀποστόλου (δξύφωνο) ἀπὸ τὸ Μενίδι, τὸν Κωνστ. Κωστέλλον (βαρύτονον) ἀπ' τὸ Γαλαξείδι, Μιχ. Μαντζάραν (βαθύφωνον), τὸν Ἄν. Λάνδην (μπουφοκωμικόν) καὶ ἄλλα δευτεροῦντα πρόσωπα, ἀρχισαμεν δὲ ἀμέσως τὰ τακτικὰ μαθήματα ἐπὶ 6 μῆνες.

Μία ἀπὸ τὶς πρώτες φροντίδες μου ἦταν νὰ προμηθευθῶ τὸ κατάλληλο βεσιτάριο ἀπὸ τὸ Μιλᾶνο, γιὰ τὰ διάφορα ἔργα ποῦ ὑπελογίζαμε νὰ ἀνεβάσουμε καὶ τὸ πρῶτο ἔργο ποῦ προετοιμάσαμε ἦταν ἡ «Μπελιή» τοῦ Ντονιζέτι. Τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ὅλοι οἱ ἄσπονδοί φίλοι, γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι, ἔλεγαν ὅτι ἡ ἐλληνικὴ μετάφρασις δὲν πηγαίνει στὴ μουσικὴ καὶ διάφορα ἄλλα ἀπογοητευτικὰ λόγια ἄκουα ἀπὸ παντοῦ. Μόνο τὰ θεσμὰ λόγια τοῦ σοφοῦ κ. Ραγκαβῆ μοῦ ἔδωσαν παρηγοριά, ὁ ὁποῖος μὲ ἐκάλεσε μίαν ἡμέρα σπίτι του, μοῦ ἐξήτησεν διάφορες πληροφορίες γιὰ τὸ ἔργον μου, στὸ τέλος δὲ μοῦ εἶπε . . . «Σὰς θεοῶ ὑπεράνθρωπον, διότι καὶ ἐγὼ μὲ ὅλα μου τὰ μέσα καὶ τὴν ἰσχὺν στὰ 1842 προσελάθησα νὰ συγκροτήσω μικρὸν μελοδραματικὸν θίασον ἄλλ' ἐστάθη ἀδύνατον». Καὶ ὅμως ἡ πρώτη παράστασις ποῦ ἐδόθη στὰς 20 Δεκεμβρίου 1888 στὸ Δημοτικὸ Θέατρο Ἀθηνῶν μπροστὰ σὲ πικρὸ ἀκροατήριον ἐσημείωσε λαμπρὴ ἐπιτυχία, παρενρέθη δὲ σ' αὐτὴν καὶ ὀλόκληρη ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια, εἰς ἐμὲ προσεφέρθη στέφανος κ.λ.π.

Ἐπηρεολούθησε 2α καὶ 3η παράστασις τοῦ ἔργου τὴν 21 καὶ 22 Δεκεμβρίου».

Χαρακτηριστικὸν τῆς στενῆς ἀντιλήψεως ποῦ ἐπικρατοῦσε τότε στὸ λαό, εἶναι τὸ ἐξῆς περιστατικόν:

Ὅταν ἐξήτησα ἀπὸ τὸν τότε Δήμαρχο μερικὰ σημαῖες γιὰ νὰ διακοσμήσω τὸ θέατρο κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν παραστάσεων, ὁ τότε Δήμαρχος κ. Φιλήμων ἀρνήθηκε νὰ τὶς παραχωρήσῃ, διότι τὸ ἔργο δὲν ἦταν Ἑλληνικὸ καὶ τίποτε δὲν μποροῦσε νὰ μεταλλάξῃ τὴν ἀπόφασίν του, οὔτε καὶ αἱ ἐξηγήσεις μου ὅτι οἱ ἐκτελεσταὶ ἦσαν Ἕλληνες. Τὸν παρεκάλεσα ὅμως νὰ

παρευρεθῆ τουλάχιστον στὴν παράστασι καὶ πράγματι ὁ Φιλήμων ἦλθε καὶ στὴν περμεέρα καὶ τὴν ἐπομένην ἔκανε τὴν ἐξῆς ἀνακοίνωσι στὸ δημ. συμβούλιον: σὰς καθιστῶ γνωστὸ ὅτι ἔχομε ἑλλην. μελόδραμα χάρις στὸν κ. Καραγιάννη. Ἡ δὲ πρώτη του παράστασις ἐστέρφη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Στὸς 24 τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἀνεχωρήσαμε γὰρ τὴν Αἴγυπτον καὶ στὶς 2 Ἰανουαρίου 1889 ἐδώσαμε στὸ θέατρο Ζιζινία τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν πρώτην παράστασι μὲ τὸν «Υποψήφιο Βουλευτή». Τὸ θέατρο ἦταν κατὰ μέρος καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ κοινῶν μεγάλος.

Ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι παραστάσεις μὲ τὴν Λουκία ντὶ Λαμερμούρ, τὴ Φαβορίτα, τὴν Κυρὰ Φροσύνη. Ἐν ὄλῳ στὴν Ἀλεξάνδρεια ἐδώσαμεν 24 παραστάσεις, κατόπιν ἐπήγαμεν στὸ Κάιρο ὅπου ἐδώσαμεν 8 παραστάσεις εἰς τὸ Χεδιβιάλ θέατρο, ὅπου ἐπίσης ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς ἑλλην. κοινότητος ἦταν ἀπερίγραπτος. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπαίχθη καὶ ὁ Μάρκος Μπότσαρης ποῦ ἔκαμε στοὺς Ἕλληνας μεγάλην αἰσθησι. Ἐπρόκειτο δὲ νὰ παιχθῆ καὶ τὴν ἐπομένην ἀλλὰ ὁ Χεδίβης παρεκάλεσε τὸν Ἕλληνα πρόξενον νὰ μὴ παιχθῆ διότι ἔθιγε τὴν οἰκογένειά του. Ὁ δὲ πρόξενος μὲ ἐκάλεσε καὶ μοῦ ἀνεκοίνωσε τὴ θελήσά του καὶ ἐγὼ φυσικὰ συνεμορφώθηκα καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐξετέλεσα τὴν Ὑπνοβάτιδα. Τὴ βραδυὰ ἐκείνη ἀντιπρόσωπος τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος μοῦ προσέφερε ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀσημένιον στέφανον καὶ μὲ προσεφώνησε θεομότατα.

Τὴν 1ην Μαρτίου ἀνεχωρήσαμεν γὰρ Κων/πολιν. Οἱ παραστάσεις ἄρχισαν ἐκεῖ ὑπὸ καλλίστους οἰωνοὺς, ὑπῆρχε ὅμως λογοκρισία καὶ μᾶς ἀπέκλεισαν μερικὰ ἔργα. Ἐδώσαμε μ' ὅλα ταῦτα ἐντὸς 2 1/2 μηνῶν ἀρκετὰς παραστάσεις μὲ πάρα πολὺ καλὰς εἰσπραξείας.

Κατόπιν κατήλθαμε στὴ Σμύρνη καὶ ἀρχίσαμε τὶς παραστάσεις στὸ θέατρο Καλέργη «Ἐδέμ». Ἐκεῖ ἐμείναμε 2 μῆνες περίπου. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ κατόπιν διαφωνίας ἐδέχθηκα τὴν παραίτησιν καὶ ἀποχώρησιν ἐκ τοῦ θιάσου τοῦ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας κ. Μπεκατόρων, τὸν ὁποῖον ἀμέσως ἀντικατέστησεν μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν καθ' ὄλην τὴν ὑπόλοιπον περιοδεΐαν μας ἡ προγυμνάστρια τοῦ χοροῦ κ. Ἐλπίδα Λαμπιλέτ. Καὶ κατόπιν ἐπανήλθαμε στὰς Ἀθήνας καὶ ἀρχίσαμε τὸν Λύγουστο τὶς παραστάσεις στὸ νέο Φάληρον ὅπου ἐμείναμε 40 ἡμέρας.

Στὸ Φάληρον μοῦ συνέβη καὶ ἓνα λυπηρὸ καὶ καταστρεπτικὸ εἰς ἐμὲ καὶ τὸ ἔργον μου ἐπεισόδιον. Ὑπῆρχε τότε συνήθεια οἱ ἠθοποιοὶ νὰ πληρώνονται μὲ δεκαπενθήμερία καὶ ἐγὼ μὲ Παρασκευὴ ὅπου ἔληγε ἡ δεκαπενθήμερία δὲν εἶχα νὰ πληρώσω. Εἰδοποίησα τὸ θίασον ὅτι θὰ τοὺς πληρώω τὴν ἐπομένην Κυριακῇ. Ἀλλὰ ὁ δέξυφρονος Ἀποστόλου, στὸν ὁποῖον ἔστειλα μὲ τὸν ὑπηρετὴ μου ἓνα μέρος δηλ. 200 δραχ. δὲν τὰς ἐδέ-

χθι και τή βραδύα εκείνη πού είχαμε μεγάλη πέννα δέν ήθελε νά τραγουδήση. Πρέπει ακόμα νά προσθέσω ότι τή βραδύα εκείνη παρίστατο και ο Τρικούπης και αρκετοί αξιωματικοί του Άγγλικού στόλου πού εύρίσκτο άγκυροβολημένος στο Φάληρο και ο Άποστόλου, άν και επανειλημμένως τόν παρεκάλεσα, δέν έννοούσε νά συμπράξη στην παράστασι. Έξ αιτίας αυτού αναγκάσθηκα νά αναγγείλω τήν αναβολήν τής παραστάσεως γιά τήν επομένη και νά πώ ότι επιστρέφονται από τό ταμείον τά εισιτήρια. Τό περιστατικό αυτό με έκαμε νά σκεφθώ ψυχραιμότερα τι έπρεπε εις τό εξής νά κάμω. Τήν εποχή εκείνη εύρισκόμεθα στις παραμονές των γάμων του διαδόχου Κωνσταντίνου και επρόκειτο συνεπώς νά γίνουν έορταί. Έσκέφθηκα τότε, μη έχοντας άλλο έργο νά παρουσιάσω, νά ζητήσω από τό Δήμαρχο Φιλήμονα μιá επιχορήγησι γιά νά μείνομεν στάς Αθήνας. Αυστηρώς μου ήρνήθη κατηγορηματικώς. Κατόπι αυτού άπεφάσισα νά πάω στο Παρίσι έπ' ευκαιρία τής εκεί εκθέσεως. Παρευθής λοιπόν, προπορεύθηκα με τόν Λουδοβίκον Λαμπιελέτ γιά τή Μασσαλία και από κει στην Ίταλία. Στο Παρίσι προσπαθούσαμε νά βρούμε θέατρο, αλλά έστάθη αδύνατο. Αναγκασθήκαμε γι' αυτό νά ζητήσουμε θέατρο στη Μασσαλία, αλλά και εκεί έστάθη αδύνατο· διότι τό δημοτικό θέατρο επισκεναζόταν, ενώ στο μοναδικό θέατρο «Γυμνάσιο» έπαζε μιá γαλλική έταιρεία και έτσι αναγκάσθηκα νά συμφωνήσω με τό Γάλλο εργολάβο νά του πληρώσω 2.000 φράγκα τή βραδύα ως άποζημίωσι γιά όσες παραστάσεις κάνω. Οί παραστάσεις μου εκείνες έστέφθησαν από έξαιρετική επιτυχία.

Μετά τό πέρασ δέ αυτών έτοιμασθήκαμε νά πάμε στη Ρουμανία διά Τεργέστης. Στην Τεργέστη ήλθα σέ συνεννόησι με ένα θεατρώνη του Πολυθεάματος γιά νά δώσουμε 7 παραστάσεις. Και τότε έωρτάσαμε με τήν εκεί έλλην. παροικία τους γάμους του Διαδόχου. Ένώπιον πολυπληθούς άκροατηρίου παρισταμένου και του στρατηγού διοικητού τής πόλεως έδόσαμε τό «Μάρκο Μπότσαρη» σέ πανηγυρική αληγομνητη παράστασι.

Κατόπι άνεχώρησα με τό θιασό μου μέσω Φιούμε, Βουδαπέστης γιά τή Ρουμανία. Αυστηρώς δέν κατορθώσαμε νά ταξειδύσουμε ποταμοπλοϊκώς στο Γαλάτσι της Ρουμανίας και αναγκασθήκαμε νά μείνομε σ' ένα χωριό του ποταμού πού ειχε κατοίκους κατά τό πλείστον Έβραίους και επειδή δέν είχαμε χρήματα γιά τή συνέχεια του ταξειδιου έζητήσαμε νά μās σταλοϋν από τό γνωστό γραφείο τής Τεργέστης του κ. Ξυδιά, πού μου έστειλε 2.000 φιορίνια και έτσι ήμπορέσαμε νά φθάσουμε στο Γαλάτσι, άπ' όπον άμέσως έπέστρεψα τά χρήματά.

Στό Γαλάτσι και Βραίλα έμείναμε 3 μήνες και στο διάστημα αυτό

ἐπῆγα δύο φορές στὸ Βουκουρέστι γιὰ νὰ ἐξασφαλίσω 1000 φράγκα τὴν παράστασι, χωρὶς καὶ νὰ τὸ κατορθώσω. Ὁ Ρουμανικὸς τύπος, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, ἔγραψε κολακευτικώτατα γιὰ τὸ θίασο, ἂν καὶ μὲ τοὺς Ρουμάνους αἱ σχέσεις μας δὲν ἦσαν καὶ πολὺ φιλικές.

Ἐπειτα μετὰ προηγουμένην συνεννόησι, ἐφύγαμε γιὰ τὴν Ὁδησσό. Ὁ πρόξενος τῆς Ὁδησσοῦ κατόπιν παρακλήσεώς μου ἔπεισε τὴν Ἐταιρεία καὶ μοῦ ἔστειλε 3 βαγόνια στὸ χωριὸ Ρένιο παρὰ τὸν Προῦθο.

Ἰωάννης Καραγιάννης

Τὰ βαγόνια ἐστάλησαν μὲ ἂν καὶ ἔπεφτε μεγάλο χιόνι, κατορθώσαμε νὰ φθάσωμε στὴν Ὁδησσό καὶ ἀρχίσαμε τὶς παραστάσεις. Ἐσημειώσαμε ἐκεῖ μεγάλη ἐπιτυχία καὶ εἴχαμεν γενναῖες εἰσπράξεις, διότι οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ὑποστηρίξουν τὸ θίασο.

Ὁ θίασός μας μάλιστα ἔκαμε σοβαρὸ ἀνταγωνισμὸ στὸν ἰταλικὸ θίασο, ποὺ ἔπαιζε τότε στὸ μεγάλο βασιλικὸ θέατρο τῆς πόλεως καὶ τὸν ἐξημίωσε 70 χιλ. ῥούβλια, ποσὸν σεβαστὸν γιὰ τὴν ἐποχὴν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Ἀυτοκράτειρα μᾶς ἔκαμε τὴν πρότασιν νὰ δώσωμεν μιὰ ἐνεργετικὴ παράστασις διὰ τὴν νῆσον Σαχαλίνην, ποῦ ἦταν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πράγμα ποῦ δεχθήκαμε εὐχαρίστως.

Κατόπιν ἡ ἑλλην. κοινότης Ὀδησοῦ με παρεκάλεσε νὰ δώσω μιάν παράστασιν ὑπὲρ τῆς κοινότητος. Ἐδέχθην καὶ ἐπρότεινα νὰ δοθῇ μετὰ τὸ ἔργον «Λουκία» τοῦ Λαμερμούρ» ἀλλὰ γιὰ τὸ ἔργον αὐτὸ εἶχαν μεγάλας ἀντιρρήσεις τὰ κυριώτερα μέλη τῆς κοινότητος, διότι πρὸ μικροῦ καιροῦ εἶχε δοθεῖ ἀπὸ μεγάλου ἰταλικὸν θίασον ἡ παράστασις αὕτη καὶ εἶχον ἀμφιβολίας, ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου.

Ἐπερίσχευον ἡ ἐπιμονὴ μου καὶ ἐδόθη ἡ παράστασις αὕτη μετὰ τὴν σύμπτωσιν τῆς 85 μελοῦς χορφοδίας τοῦ Ἰταλικοῦ μελοδραματικοῦ θίασου καὶ ἡ ἐπιτυχία ἦτο τεραστίαν.

Προτοῦ φύγῳ ἐξ Ὀδησοῦ ἡ ἑλλην. κοινότης μοῦ παρέδωσε ἐντὸς πολυτελοῦς λευκώματος τὸ κατωτέρω εὐχαριστήριον ἔγγραφον.

Πρὸς τὸν κ.

Ἰωάννην Καραγιάννην

Λευθοντήν τοῦ Ἑλληνικοῦ Μελοδραματικοῦ Θίασου

Ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Ὀδησοῦ ἐνθουσιῶνως ἀκροασαμένη τῶν Ἑλληνοφόνων μελοδραμάτων, ὅσα ὁ ὑπὸ τὴν ἡμετέραν διεύθυνσιν θίασος ἐπιτυχῶς ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα θεατρικῆς σκηνῆς, καθῆκον αὐτῆς ἡγεῖται ν' ἀπευθῆναι ὑμῖν, ἀξιότιμε κύριε, τὰ ἐγκάρδια αὐτῆς συγχαρητήρια διὰ τοὺς ἐννεγεῖς ἀγῶνας, ὅς ἐξ ἰδίας αὐτοβουλίας ἀνεδέχθητε πρὸς ἴδρυσιν ἐπιπροσώπου Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος.

Ἐὰν τοὺς ἀπαρτίζοντας τὸν ἡμέτερον θίασον καλλιτέχνας οἱ ἐν Ὀδησοῦ Ἕλληρες ἐπήνεσαν καὶ ἐπεκρότησαν ἐνθουσιῶδως ὡς ἐκτελεστάς, ἀθρόοι παριστάμενοι πάντοτε εἰς τὰς γενομένας ἐκτελέσεις, τὸν μεγαλειότερον ὅμως καὶ δικαιοτέρον ἔπαινον ἐπιφρονάζαντο δι' ὑμᾶς, τὸν συμπληθῆ ἰδρυτῆν καὶ διεθυντῆν τοῦ πρώτου Ἑλληνικοῦ Μελοδραματικοῦ Θίασου, τὴν σύστασίν τὸν καὶ τὴν ἀξιοσημειώσαν προαγωγὴν του ὀφειλοῦτος εἰς μόνην τὴν ἡμετέραν ἐθελοδοσίαν καὶ ἀληθῆ ἀνταπόρνησιν.

Ἐπιτυχότες ὑμεῖς δι' ἀθρόων κόπων καὶ βαρυντάων χρηματικῶν θυσιῶν νὰ πραγματοποιήσητε πόθον τοῦ καθ' ὑμᾶς Ἑλληνικοῦ κόσμου, θεωρούμενον τέως ἀνεκπλήρωτον ἠδυνήθητε καὶ τὰς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο συμπαραμαρτυρούσας δυσχερείας τελεσφόρως νὰ ὑπερνικήσητε καὶ τὰς καλλιτεχνικάς ἀπαιτήσεις τῶν τε ὁμογενῶν καὶ τῶν ξένων νὰ ἰκανοποιήσητε κατὰ τὸ δυνατόν. Ἀρκαίως ὄθεν, Ἀξιότιμε Κύριε, ἀποσιτάσεται μετὰ τῶν ἔπαιτων καὶ τῆν ἐνθουσιῶσύνην τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων, ὅσοι, χάρις εἰς

τὴν Ὑμετέραν φιλόμοσον πρωτοβουλίαν, ἠδύχησαν τὸ πρῶτον νὰ ἐνω-
τισθῶσι τῆς Ἑλληνίδος φωνῆς, προσαρμοζομένης ἐν μελοδράματι εἰς τοὺς
ἠθεῖς τῆς μουσικῆς φθόγγου.

Ἐπενχόμενοι Ὑμῖν ἵνα θαλερὰ καὶ ἀδιάπτωτος ἐπιτυχία στέφει πάν-
τοτε τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς Ὑμετέρουσ ἐργεθεῖς ἀγῶνας, διατε-
λοῦμεν μετὰ διακεκριμένης πρὸς Ὑμῖς ὑπολήψεως.

Ἐν Ὁδησοῦ τῇ 23 Μαρτίου 1890.

(Ἔκονται ὑπογραφαί).

Ἐν τῷ μεταξύ ἐτοιμάσθηκα νὰ πάω γὰ δευτέρᾳ φορὰ εἰς τὴν Κων/πολι
καὶ ἐκεῖ ἐδώσαμεν εἰς τὸ θέατρον Μνηματακίον ἀρκετὰς παραστάσεις.

Τόσῃ δὲ ἐντύπωσιν ἔκαμαν εἰς τὸ κοινόν, ὥστε μᾶς προσεκάλεσαν
νὰ δώσωμε παραστάσιν καὶ εἰς τὸ περίφημον θέατρον τοῦ Γυλδίτζ. Σημειω-
τέον ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεως με εὐχαρίστησεν ὁ Σουλτάν-
νος τρεῖς φορὰς δι' ἀπεσταλμένου, καὶ με ῥώτησε διὰ μέσον ἐνὸς Τούρ-
κου πασά τι παράσημον μοῦ ἀπένευμεν ἢ ἑλλην. κυβέρνησις γιὰ νὰ μοῦ
δοθῇ ἀνάλογον.

Ἡ στιγμή αὐτὴ γιὰ μένα ἦταν πολὺ λεπτή, διότι δὲν ἤθελα
νὰ ἐκθέσω τὸ Κράτος μας ὅτι δὲν ἀνταμείβει τὶς ὑπηρεσίας τῶν πολι-
τῶν, καὶ ἀπήντησα ὅτι δὲν ἔμεινα ἀρκετὸ καιρὸ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν
ἐδόθη καιρὸς εἰς τὴν Κυβέρνησιν πρὸς ἀπονομήν.

Ἐπίσης με ἐρώτησε ποιούς μουσικούς θεωρῶ ἀξιούς παρασημοφο-
ρήσεως.

Εἰς ἀπάντησιν παρουσίασα 10 ἐκ τῶν καλλιτέρων καὶ τότε ἀπένευμε
εἰς αὐτοὺς καλλιτεχνικὰ παράσημα, εἰς ἐμὲ δὲ τὸ παράσημον μετζιτιέ Δ'
τάξεως καὶ 200 λίρες.

Σὲ λίγες μέρες διέλυσα τὸν θίασον, διότι τὰ ἔξοδα ἦσαν πολὺ μεγάλα
καὶ δὲν ἀνταποκρίνοντο εἰς τὰ ἔσοδα, καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν εἶχα πᾶ ἄλ-
λην περιουσίαν γιὰ νὰ τὴν διαθέσω γιὰ τὸ σκοπὸ μου αὐτὸ καὶ ἔτσι ἡ
τελευταία παράστασις ἦταν μὴ εὐεργετικὴ μὲ τὶς εἰσπραξείας τῆς ὁποίας
ἠμπόρεσα νὰ πληρώσω μερικὰ χρέη μου, τυπογραφικὰ κλπ.

Ἔτσι ἐτελείωσε ἡ εὐγενικὴ αὐτὴ προσπάθεια νὰ ἰδρῦσουμε καὶ συν-
τηρήσουμε εἰς τὴν ζωὴν γιὰ δυὸ περίπου χρόνια ἑλλην. μελόδραμα.

Ἐπιστρέφοντας μετὰ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπῆγα εἰς τὴν Ἰταλίαν
γιὰ νὰ περισυλλέξω τοὺς διαφόρους ἠθοποιούς καὶ ἀνασυγκροτήσω
εἰς τὴν Ἀθήνας τὸ μελόδραμα, ὅπου καὶ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων διέθεσε τὸ
πόσόν τῶν 10 χιλ. δραχμ. γιὰ νὰ εἰμπορέσω νὰ τὸ κατορθώσω. Ἀλλὰ
δυστυχῶς τότε ἦταν πρωθυπουργὸς ὁ Δεληγιάννης καὶ λόγῳ τῶν πολιτι-

κῶν μου φρονημάτων, ἐπειδὴ ἡμουν μὲ τὸ κόμμα τοῦ ἀειμνήστου Χ. Τρικούπη, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶδιδε τὴν σχετικὴν ἔγκρισιν ὁ τότε Νομάρχης, δὲν εἰμπτόρεσα νὰ πάρω τὰ χρήματα αὐτά.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπὸ τὸ Παλάτι μοῦ ἔστειλαν καὶ τὸ σεβαστόν (1) ποσὸν τῶν δρ. 300. Τὸ πρῶγμα ἠθελήσαμεν τότε μὲ τὸν φίλον Ι. Καμπούρογλου νὰ σχολιάσωμεν γιὰ τὸ ἀστέιον ποσὸν τοῦ ἡ βασιλικῆ γενναιοδοφῆρα ἠδύόχησε νὰ μᾶς χορηγήσῃ. Δὲν τὸ ἐκάμαμεν ὅμως, περιορισθέντες νὰ τὸ ἀναγγείλωμε δια τῶν ἐφημερίδων, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὐφροθῇ ἄλλος νὰ ἐνισχύσῃ περισσότερο τὴν προσπάθειά μας.

Συνοψίζοντας τὶς ὕλικές θυσίαι γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ μελοδράματος, πρέπει νὰ σημειώσω ὅτι συνολικῶς δαπάνησα 140 χιλ. περίπου χρυσῆς δραχμῆς μὲ ἀξίαν 40.000 τοῦ βεστιαρίου τοῦ εἶχε ἀγορασθῆ ἀπὸ τὴν Ἰταλία.

Γενικὰ γιὰ τὴν προσπάθεια ἐκείνη εἰμπορεῖ νὰ λεχθῆ ὅτι παρὰ τὰς μεγάλας δυσχερείαις καὶ τὴν κατόπι πρόσκαιρη διάλυσι τοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου, ἡ ἰδέα τοῦ ἑλλ. μελοδράματος, γιὰ τὴν ὁποία ἀγωνίσθηκα ὅσο μποροῦσα, ἐρριζοβόλησε καὶ ὁ σπόρος τοῦ οἴξαμε ἐκαρποφόρησε. Τὸ ἀρχινημένο ἔργο ἐσυνεχίσθη ἀπὸ ἄλλους καὶ ἔτσι ἀνεφάνη τὸ νεώτερον ἑλληνικὸν μελόδραμα καὶ τώρα στὰ γηρατεία μου πτωχὸς ἐγὼ, εἶμαι μὲ ὅλα ταῦτα πολὺ εὐχαριστημένος διότι ὁ σκοπὸς μου ἐπέτυχε καὶ οἱ μὀχθοὶ δὲν ἐπῆγαν χαμένοι.

Τώρα δὲ τοῦ ἀνεκινήθη καὶ πάλι ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως ἐθνικοῦ μελοδράματος καὶ ἀκούσθησαν πολλῆς σοφῆς γνώμης μεγαλοσχημῶν καὶ μὴ μουσικῶν μας παραγόντων, μοῦ ἔρχεται καὶ μένα ἡ σκέψις ὅτι ἡ ἴδρυσις ἐνὸς κρατικοῦ μελοδράματος ἀξίου τοῦ προσορισμοῦ του, τοῦ θὰ ἦταν μιὰ μεγάλη πρόδοσις γιὰ μᾶς, δὲν ἐξαρτᾶται καὶ δὲν ἔγκειται κυρίως στὸ χρηματικὸ ζήτημα—βέβαια χωρὶς ὕλικὸν πόρους τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ—ἀλλὰ εἶναι κυρίως ζήτημα προσώπων.

Ἄλήθεια, οἱ ἀκατάλληλοι ἄνθρωποι, οἱ μικροεπιτήδευοι, εἰμποροῦν κάλλιστα νὰ σπαταλήσουν ἀσκόπως οἰαδήποτε μεγάλη ἐπιχορήγησι, ὅπως καὶ νὰ μεταβάλλουν ἀκόμα τὸν ὄργανισμό σὲ ἀτομικὴ τους ἐπιχείρησι.

Ἐξ ἐναντίας λίγοι ἀνώτεροι ἄνθρωποι ἐπὶ κεφαλῆς, πραγματικοὶ ἰδεολόγοι, ὅταν βρεθοῦν, τοῦ νὰ ἐργασθοῦν μὲ ἐνθουσιασμό καὶ ἀγνῆ πρόθεσι γιὰ τὸν ὠραῖο σκοπὸ, τότε εἶναι εὐκόλο νὰ παρακαμφθοῦν καὶ οἱ μεγαλύτερες ὕλικῆς δυσχερείαις καὶ νὰ πραγματοποιηθῆ ἀληθινὰ τὸ ὄνειρο τοῦ ἐθνικοῦ μελοδράματος, ὅπως ὅλοι μας τὸ εὐχόμεσθε καὶ ποθοῦμε.

(Πειραιεὺς - Σεπτέμβριος)

ΙΩΑΝ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ.